

V ERZORGING VAN EN KWEEK MET DE RINGHALSSLANG

DIADOPHIS PUNCTATUS PUNCTATUS

Nathalie Sie,
Drossaardslag 23,
2805 DE Gouda.

HET BEGIN

Twaalf jaar geleden ben ik begonnen met het houden van slangen. In een terrarium hield ik jonge kousebandslangen (*Thamnophis sirtalis sirtalis*), die regenwormen en vis aten. Niet lang daarna zag ik in een reptielenhandel kleine, grijze slangetjes met een orangerode ring rond hun nek en een oranje buikzijde met zwarte stippen. De verkoper vertelde mij, dat deze slangetjes regenwormen aten. Ik kocht er twee en plaatste ze bij mijn kousebandslangetjes.

Dit terrarium was ingericht met wat takken, verstopplaatsen en een waterbak. Verder was er geen bodembedekking aanwezig. Tot mijn grote (beginners)geluk deden deze slangetjes het erg goed. Ze aten regelmatig en waren absoluut niet schrikachtig. Ze verorberden de regenwormen waar ik bij stond.

Helaas heb ik deze twee slangetjes op een keer regenwormen gevoerd die ik onder een konijnenren had uitgegraven. Een halve dag later lagen ze dood door een voedselvergiftiging (van ammoniak?). Toch heb ik deze kleine slangetjes vanaf die tijd altijd bijzonder gevonden.

DIADOPHIS PUNCTATUS PUNCTATUS

Diadophis punctatus punctatus is een bodembewonende soort die voorkomt in Noord-Amerika. Deze

Volwassen *Diadophis punctatus punctatus*. Foto: Nathalie Sie

slang wordt ongeveer 30 centimeter lang. De tekening is bruin, donkergrijs of zwart op de rugzijde en oranje of rood met zwarte stippen op de buikzijde. Net achter de kop bevindt zich een oranje ring, vandaar de naam ringhalsslang.

In het terrarium gedragen deze slangen zich rustig en onopvallend. Wanneer zij opgepakt worden kunnen ze met hun staart een krul maken en zo hun oranjerode onderzijde laten zien. Ook kunnen ze hun ontlasting laten lopen. Ze bijten vrijwel nooit.

EEN ANDERE ONDERSOORT

Jaren later vertelde iemand mij, dat een bepaalde reptielenzaak ook dit soort slangetjes verkocht. Ik was al een tijd op zoek naar andere exemplaren van ringhalsslangetjes en opgetogen reed ik het halve land door. Inmiddels wist ik wel dat ik een risico nam door wildvangslangetjes aan te schaffen. De kans dat ze allerlei parasieten, zoals wormen en flagellaten met zich mee zouden dragen, was niet gering.

In de reptielenzaak aangekomen bekeek ik de slangetjes. Ze zagen er niet helemaal hetzelfde als mijn vorige dieren uit. De kleur was anders: de rugzijde was heel donkergrijs, bijna zwart en de buikzijde was rood. Het formaat klopte. De verkoper zei dat hij er zeker van was dat het ringhalsslangen waren en dat ze regenwormen en krekels aten. Met enige twijfel kocht ik vier, goed gevulde dieren. Ik twijfelde, omdat ik had gelezen dat alleen de nominaatvorm het goed deed in gevangenschap en ik dacht dat dit een andere ondersoort was.

Ik huisvestte de slangen in een terrarium met een dikke laag aarde en veel schuilmogelijkheden. Binnen twee weken wierpen alle vier de dieren jongen. Zesendertig jongen in totaal. Ze bleken eierlevendbarend. Dit bevestigde mijn vermoeden dat het om een

andere ondersoort ging. *Diadophis punctatus punctatus* is namelijk eierlegend. De jongen huisvestte ik individueel in kleine plastic bakjes met ventilatie. Ik verdeelde ze over vier biotopen: koel (kamertemperatuur) en vochtig, koel en droog, warm (26-28°C) en vochtig en warm en droog. Ik gaf ze de volgende prooidieren aangeboden te eten: regenwormen (in stukjes), krekels, meelwormen, slakjes, vis (zowel kabeljauw als kleine guppen), kattenvoer. Om het verhaal kort te houden; zowel de ouderdieren als de jongen hebben nooit gegeten en zijn dus allemaal na korte of lange tijd overleden.

Dit was geen leuke ervaring en ik besloot, wanneer ik nog eens deze slangen zou willen verzorgen, veel beter op te letten of het de goede ondersoort zou zijn. Weer jaren later, in het najaar van 1996 om precies te zijn, vond ik ringhalsslangen in een reptielenzaak in Scheveningen. Aan de tekening te zien was dit de goede ondersoort, *Diadophis punctatus punctatus*. Ze zagen er redelijk goed uit en ik besloot er zes aan te schaffen.

HUISVESTING

Ik huisvestte deze dieren in een aquarium (40x30x30 cm) waarin een dikke laag losse aarde lag. Op de aarde lagen stukken schors en plukken spagnummos, zodat zij zich goed konden verstoppen. De literatuur vermeldt, dat deze slangen meestal óp en in de grond en onder rottende bladeren e.d. leven. Ook een waterbak vergat ik niet. De bovenkant sloot ik met een frame van muggengaas af. Het terrarium plaatste ik gedeeltelijk op een warmemat (gemiddeld 27°C).

Door ervaring wijzer geworden huisvestte ik de slangen dus zonder andere soorten en kregen ze een ondergrond waar ze hun natuurlijke neiging tot ingraven en beschut liggen konden laten zien. De

slangen maakten hier gretig gebruik van. Meestal lagen zij onder het schors of het mos, of hadden zij zich ingegraven. Zo maakten zij hele gangenstelsels. Af en toe zag ik een slang bovengronds, zij was dan altijd actief aan het rond kruipen en aan het tongelen. Deze soort heeft geen behoefte aan een vochtige omgeving. Ik spreedde bijna nooit, maar zorgde er wel voor dat de aarde niet helemaal uitdroogde. In het terrarium is het wel van belang dat er een droge plaats aanwezig is, omdat de slangen anders last kunnen krijgen van vochtpokken (eigen ervaring).

VOEDSEL

In de natuur schijnen deze slangen kleine amfibieën, zoals watersalamanders en andere slangen te eten. In gevangenschap kan hun voedsel bestaan uit regenwormen. In het terrarium zaten

altijd ruim voldoende regenwormen in verschillende maten. Deze regenwormen voerde ik bij met klein gesneden andijvie waar ik calcium en carmix overheen strooide.

Door hun leefwijze kon ik er geen controle op houden of deze slangen daadwerkelijk aten. In de winter van 1996 op 1997 vond ik het wel logisch dat zij niet aten en een winterrust inlasten, maar in het voorjaar van 1997 leek een aantal slangen nóg niet te eten. Zeker een drietal slangen werd ook steeds magerder. In de voorafgegane tijd had ik al de volgende prooidieren geprobeerd: regenwormen (in stukjes en heel), vis, kikkervis, kikkertjes, slakken en krekels.

In april trof ik een slangetje dood aan. Ik veronderstelde dat ze was verhongerd, omdat ze wel erg

OPMERKING

Wat het kweken met *Diadophis* betreft is het THEORETISCH mogelijk voor dezelfde species om zowel eierlevendbarend en eierlegend te zijn. Bij Afrikaanse Skaapstekers (*Psammophylax variabilis*) bijvoorbeeld legt de ene ondersoort eieren (*P. v. multisquamus*) terwijl een andere ondersoort (*P. v. variabilis*) levende jongen ter wereld brengt. Bij de Zuid-Amerikaanse slang *Helicops angulatus*, bestaat een vergelijkbare situatie: deze slang is eierlegend of eierlevendbarend, afhankelijk van het gebied waarin ze leeft.

Tenslotte, de Noord Amerikaanse gladde groene slang *Ophiodrys vernalis* legt gedeeltelijk ontwikkelde eieren die, in het zuidelijk gedeelte van haar leefgebied uitkomen na ongeveer dertig dagen, terwijl ze in het noordelijk gedeelte van haar leefgebied uitkomen na slechts vier dagen. Aangenomen

wordt dat vrouwtjes de eieren bij zich houden totdat ze volledig uitkomen en op deze manier dus levende jongen ter wereld brengen.

Ik denk niet dat bovenstaande het geval is bij *Diadophis*. In de literatuur is hierover niets terug te vinden. Deze soort is voldoende bekend waardoor het onwaarschijnlijk lijkt dat zoiets over het hoofd is gezien. Het is aannemelijker dat de gekochte exemplaren geen *Diadophis* waren maar *Storeria occipitomaculata*. Deze soort heeft ongeveer dezelfde lengte en kleur, maar mist de opvallend gekleurde ring net achter de kop. Deze soort eet ook wormen en is levendbarend. Jammer genoeg is een en ander in dit geval niet met zekerheid te stellen

Auteur: Chris Mattison
Vertaling: Gijts van Aken

Eieren van *Diadophis punctatus punctatus*. Foto: Nathalie Sie

mager was. Toen vond ik het welletjes. Misschien aten ze wel geen van alle en gingen ze er allemaal aan. Ik besloot in te grijpen, hoe lastig dat ook is bij zulke kleine dieren.

Ik maakte een papje van eigeel, kattenvoer, water, gistocal, calcium en vitamine D. Natuurlijk was dit wel natte-vingerwerk, want ik had nergens iets over de voedselbehoefte van deze soort kunnen lezen. Dit papje deed ik in een spuitje waaraan ik een klein slangetje bevestigde. Eén of soms twee keer per week dwangvoederde ik zo elk slangetje met gemiddeld 7 ml. Dit heb ik ongeveer 4 weken gedaan.

Na enkele weken werden er twee slangetjes steviger. Helaas ging er in april alsnog een slang dood. Ik had nu dus nog vier slangetjes over.

Eind juli zag ik toevallig een slang een regenworm eten. Daar was ik erg blij mee, want nu wist ik zeker dat ze regenwormen aten. Helaas vond ik in augustus weer een slangetje dood in het terrarium. In het begin van de herfst zagen twee slangetjes er erg goed en doorvoed uit. Eén exemplaar was wat dunnetjes.

WINTERRUST

Ik besloot de slangen in de winter van 1997 op 1998 een winterrust te geven. Op 15 november heb ik de warmtemat uitgeschakeld. Op 6 december heb ik de slangen op zolder neergezet. De temperatuur schommelde daar tussen de 8,5 en 16 graden. Op 8 februari plaatste ik ze weer op hun vertrouwde plaats en een week later heb ik de warmtemat weer aangezet.

Jong van Diadophis punctatus punctatus 3,5 maand oud. Foto: Nathalie Sie

EIEREN

In het terrarium zette ik een klein bakje met spagnummos neer. In het deksel had ik een gaatje gemaakt. Ik zorgde ervoor dat het mos vochtig bleef. Op 21 april 1998 vond ik vier eieren in het legbakje. De eieren waren fors: ongeveer anderhalve centimeter bij 0,8 centimeter. Verder was de kleur niet wit maar donker, glazig en vlekkerig. Ik twijfelde aan de kwaliteit van deze eieren.

Ik legde ze in de broedstof bij 26°C in een bakje met vermiculiet en een luchtvochtigheid van 95%. In de loop van de tijd bleken ze gedeeltelijk doorzichtig. Je zag de jonge slangen opgerold in het ei liggen. Op 28 mei (35 dagen na het leggen) ging het eerste ei open en op 2 juni waren alle jongen uit hun ei gekropen.

JONGEN

De vier jongen huisvestte ik aanvankelijk apart in kleine plastic terraria. Later liet ik ze los in het terrarium van de ouderdieren. Hiervoor had ik twee goede redenen. Om te beginnen bleken de plastic bakjes niet helemaal ontsnappingsvrij te zijn. Eén slangetje was ontsnapt en heb ik niet meer teruggevonden. Als tweede reden was er een probleem met het voedsel. Hele kleine slangetjes eten hele kleine regenwormpjes. In het terrarium van de ouderdieren waren voldoende volwassen regenwormen die kweekten en dus waren daar genoeg kleine wormpjes voorhanden.

Op 17 juni vond ik één jong dood in het terrarium. Het is niet duidelijk waaraan het is overleden. Op

19 juli kwam ik terug van vakantie en vond ik een ander jong verdronken in het waterbakje, waarin een laagje water van maximaal één centimeter stond. Toen had ik nog maar één jong over. Maar wel eentje dat het heel goed deed. Het at goed en groeide uitstekend.

ONTSNAPPEN

Helaas ontsnapte ook de volwassen man. Ik vond hem een paar dagen later terug in een plakval voor krekels. Ik besloot een nieuw terrarium te maken, een glazen bak (50 x 40 x 30 cm) met een glazen deksel die precies zou passen. Het enige probleem was dan de ventilatie, maar de twee kleine slangetjes die ik nog over had zouden weinig zuurstof verbruiken en ik maakte het terrarium regelmatig open.

Zo had ik het probleem van het ontsnappen tot een minimum teruggebracht. Dacht ik, want in november was de volwassen vrouw verdwenen en twee weken later vond ik het jong niet meer terug dat inmiddels twee keer zo groot was geworden.

CONCLUSIE

Mijn eerste conclusie is, dat *Diadophis punctatus punctatus* niet vaak wordt nagekweekt en daardoor alleen als wildvang te verkrijgen is. Hierdoor is het moeilijk om aan goede en gezonde dieren te komen.

Verder blijkt *Diadophis punctatus punctatus* een slang te zijn waar in gevangenschap mee te kweken is, mits er gezonde dieren voorhanden zijn.

Een derde conclusie is, dat de jongen kwetsbaar lijken: twee jongen zijn voortijdig dood gegaan (één verdronken en één zonder aanwijsbare reden gestorven).

Tot slot blijken het ware ontsnappingskunstenaars te zijn, iets wat ik een groot probleem vind.

LITERATUUR

- Mattison, Chris. 1992. *Slangen, soorten, herkomst, voeding, verzorging*. Lisse, 1992.
Wijk, B. van, *Kweekverslag Diadophis punctatus*. LS 5 (1985), 35.

